

ATATÜRK DÖNEMİNDE TARIM POLİTİKASI

Prof. Dr. Vecdet ERKUN

Bir ülke düşünün ki nüfusunun % 80'i okuma, yazma bilmiyor, % 90'ı çiftçi, 780.000 km² yerde 13.000.000 kişi barınıyor ve düşünün ki bu ülke Balkan, Çanakkale, I. Dünya Savaşı'ndan çıkmış yorgun bitkin ve bu yönleri ile bir çok ihtiyaçlar içinde kıvranan bir ülke... Böyle bir ülkenin kalkınması bir çok engelleri aşması, gelişmiş ülkelerce hiç beklenmiyor. Bu ülkenin başında da ilkeleri belli Türk milletinin özünde ilerleme aşkı olduğunu bilen insanlar var. Bu insanlar bir avuç aydın da olsalar milletiyle bütünleşme yollarını bilen insanlar, bu insanlar Türk hudut boylarında ve yurt içindeki alevleri söndürmeye ahdetmiş insanlardır. İşte bu aydınların içinde gençliğinden beri Türkiye halkının daha iyi bir yaşama kavuşması için ilkeleri zihninde biriktirmiş biri var. O da son yüzyılların başka ulusların tarihinde yer almamış bir büyük insan, yüce Atatürk. Evet, yüce Atatürk ve arkadaşları bu ümidini yitirmiş, yorgun halk kitlesi önünde yurtsever insanlar olarak yaptıkları çalışmalarda bir takım ulusal amaçlar belirlemişlerdir. Bu amaçları genel anlamda açıkladıktan sonra Tarım alanındaki politikanın temelleri üzerinde durmamızda yarar görürüm.

Yerli ve yabancı siyaset bilimi araştırmacılarının yaptıkları araştırmalarla, vardıkları sonuçlara göre, Atatürk ilkeleri açık bir dünya görüşüdür. Bu görüş pozitif, hürriyetçi, bağımsız, bilime dayalı bir nitelik taşır. Bu ilkeler ışığında Atatürk inkılaplarının güç kaynağı bilime, gerçekçiliğe dayanır. Akılcı, laik, halkçı, milliyetçi ve Cumhuriyet prensiplerinin sentezinden oluşmuş, dünya görüşünde batılılaşmayı ana amaç olarak seçmiş ve bu yolda gelişmeye inanmıştır. Bu bakımdan bir çok yazara göre Atatürkçülük, realist, pozitivist bir düşünce sistemidir. Diğer yandan, Atatürk İstiklal Savaşı başlamadan, Samsun'a ulusal egemenlik ilkesine erişmek amacıyla olduğu için çıkmış özgür bir toplumun varlığını öngörmüş olması nedeniyle demokratik temelli akıldan ve ilimden kuvvet alan sürekli bir dinamizmi amaçlamıştır. Temelde, Atatürk ilkeleri insanoğluna ne yeryüzü cenneti vadederek bilimle çelişkiye düşen ve ne de insan aklını ve vicdanını zincire vuran sistemler, ideolojiler içerisinde yer alır. Bu sistemler tenkide açık değildir. Atatürkçülük tartışmaya ve tenkide açık ve yalnız kendi eksenini etrafında dönen kapalı bir görüşe (Fanatik dini rejimler, komünizm, faşizm) bağlı şartlanmış bir görüş tarzı değil modern

çağın açık, belirli ve özgür düşünceler sentezi, yani dünya görüşü olması onun tükenmez güç kaynağı ve güven verici sağlam bir yaşam kaynağıdır.

O halde Atatürkçülük ve o dönem kısaca ulusal egemenlik bakımından siyasi, sosyal, hukuki ekonomik ve kültürel alanların temelini millete dayalı bir açıdan görür. Özellikle ekonomik görüş bakımından da uygulayıcı nitelikte, dürüst, dünyada çağın gelişme düzeylerine göre hareket eden, özel teşebbüsün bilgi ve sermaye birikimi olmadığı için devlet önderliğinde özel teşebbüsünün gelişmesini öngören bağlar üzerine oturtulmuştur. (Kurulan kamu kuruluşları gibi) Bu atılımın amacı, geri kalmış bir toplumu çağdaş bir düzeye ulaştıran aynı zamanda ulusal ekonomi bakımından özgün ve süratle milletin yaşam düzeyini yükseltmek için çalışan çok çalışan bir atılımdır. Evet çalışmak geleneklerimize çok uyar. Bunu tek tümce ile ifade etmek istersek (Atatürkçülük Türkiye'nin çağdaş medeniyet düzeyine erişmesini Atatürk'ün başlattığı inkılapların yürütülmesiyle mümkün olduğunu şart olarak kabul eden yoldur).

Atatürk Döneminde Tarım Politikasının esasları; belirlemeye çalıştığım çağdaş ilkelere dayandırılmıştır. Bununla ilgili olarak Atatürk tarafından söylenmiş bazı deyişlere burada yer vermek istiyorum.

- "Türkiye'nin sahibi hakikisi ve efendisi hakiki müstahsil olan köylüdür."
- "Ulusal ekonominin temeli ziraattir." (1.11.1923)
- "Gerçek fütühat, yalnız kılıçla yapılan değil, sapanla yapılandır." (16.03.1923)
- "Kılıç ve sapan, bu iki fatihten birincisi ikincisine daime yenildi." (16.03.1923)
- "Tani bağımsızlık ancak ekonomik bağımsızlıkla mümkündür."
- "Zenginlik ve onun doğal sonucu olan bolluk, rahatlık ve mutluluk yalnız ve ancak çalışanların hakkıdır."

Daha pek çok böyle deyişler var. Bunlar politikaya yön verici sözlerdir. Böylece öyle bir politika ortaya konmuştur ki bu politikanın amacı dengeli, dinamik, sağlıklı ve sağlam temellere oturtulan kalkınma esaslarını ülke çapında uygulamaktır. Bu politika özellikle Tarım alanında teknik ve idari alanda bir pakettir. Çünkü yalnız uygulama ile ilgili teknikler hakkında değil, fakat bu uygulamaların gerçekleştirilmesi için kurumlaşma ile ilgili yasaların çıkarılması da daima göz önünde tutulmuştur. Bu hususta o kadar çok yararlı adımlar atılmıştır ki bunların hepsine burada yer vermek mümkün olmadığı için bazı örneklerle değineceğim.

Örneğin, 2 Aralık 1925 yılında çıkarılan 682 sayılı yasa ile ziraatın gelişmesi için; her çeşit filan ve tohumların bedelsiz dağıtımı ve Devletin yönetiminde fidanlık kurulması çiftçinin eğitimi ve verimin artırılması için bedelsiz olarak verilmesi hakkındaki yasadır. Bu yasa çiftçi eğitimi metodlanndan olan demonstrasyonlann yapılması için temel teknik bir uygulamadır. Marşal yardımı başladığı zaman Amerikan tarım uzmanları böyle bir yasanın varoluşuna şaşmışlardır. Çünkü Amerika Birleşik Devletlerinde Tarım alanında bir yeniliği çiftçilere öğretmek için demonstrasyonlar yapılması temel çiftçi eğitimi metodu olarak bilinir.

Diğer taraftan sabit ve döner sermaye yasaları ile Tanım kuruluşlarına sermaye verilmesi sağlanmışır (26 Ocak 1925) Bu yasa, devlet eliyle çiftçilere teknik çalışma sonuçlarının gösterilmesi, sermaye, yatırım ve karlılık kavramlarının öğretilmesi yolunda bir düzenlemedir.

Elbette o dönemde köylerin idaresi, gelişmesi sorunlarının çözülmesi, elbirliği, güçbirliği ile köyün kalkınması da dikkate alınmış ve 442 sayılı köy kanunu çıkarılmışır. Ayrıca verimin artırılması için ekolojik koşullara uygun olarak yüksek verimli tohumlukların gümrük resminden muaf olması yönünde bir yasa çıkarılmışır. (24 Mayıs 1930)

Bu çalışmalara paralel olarak Türkiye'nin değişik bölgelerinde Tohum Islah istasyonları kurulmuştur. Halen bu istasyonlar Zirai Araştırma Enstitüleri halinde çalışmaktadırlar. Benim yaptığım araştırmalara göre özellikle Anadolu'da yetişen buğdaygil yem bitkilerinin tohum tutma (Seed Seting) oranlan elverişli ekolojik koşullar nedeni ile diğer ülkelerden çok fazladır. Bu bizim bir çok tohum üretme alanında dünyada sayılı ülkelerden olabileceğimizin bilimsel kanıtıdır.

Atatürk döneminde ayrıca Tanımın makineleşmesine de önem verilmiştir. Atatürk bizzat kendi kurduğu orman çiftliğinde modern Ziraat alet ve makinelerinin kullanılmasına önem vermiştir..

Tanım alanında atılımlar yapılırken elbette Tanım Teşkilatının çağdaş ülkelerdeki gibi organize edilmesi gereği de vardır. Böylece Ziraat Vekaleti Teşkilatine dair 1910 sayılı kanun, 29 Aralık 1931 yılında çıkmıştır. Sonradan ilaveler yapılmıştır.

Veteriner Teşkilatı, Orman Teşkilatı bu dönemde çağdaş bir düzene sokulmuştur. 4 Haziran 1935 yılında çıkan Ziraat Vekaleti Vazife ve Teşkilat kanununda veteriner ve 1937 yılında çıkan 3116 sayılı Orman kanunu ve ilaveleriyle orman teşkilatı kurulmuştur. Veteriner yasalannın önemlilerinden Hayvan Sağlık ve Zabıtası Kanunu 3 Mayıs 1928 de çıkmıştır. Bütün bu yasalar henüz yürürlüktedir. Ayrıca İşletmelere Döner Sermaye verilmesi (1934) sağlanmışır.

Tarım Satış ve Kredi Kooperatiflerinin kuruluşu (1935), Pamuk Islah, Çeltik ekimi Ziraat Bankası'nın kuruluşu, Devlet Meteoroloji İşleri Umum Müdürlüğü'nün kuruluşu 1937 yılındadır. Ayrıca 1933 yılında Yüksek Ziraat Enstitüsü kurulmuş ve sonra bu Enstitüden Ankara Üniversitesi Ziraat ve Veteriner Fakülteleri doğmuştur. Atatürk Orman Çiftliği kuruluşunda belirttiğim gibi modern Ziraat alet ve makineleri burada kullanılmıştır. (Ziraat Müzesi) Ayrıca yine bu dönemde önemli atılım olarak Şeker Pancarı ekimi ile Şeker Fabrikalarının kuruluşu büyük bir eserdir. Aşar'da bu dönemde kaldırılmıştır.

Görülmektedir ki savaştan çıkmış, yorgun kısıtlı imkanları olan Türk çiftçisinin kısa zamanda arzulanan üretici bir toplum haline gelmesi için en ileri çağdaş yaptırımlara yer verilmiştir. Bu yasa ve kuruluşlarla, çiftçi eğitimi, modern tarım işletmeleri kurulması, bitki Islahı kredi sağlanması, değerlendirme, kurumsallaşma çalışmaları bir paket halinde ortaya konmuştur. Kısaca Atatürk döneminde Tarım Politikasında değişmez temeller atılmıştır. Bence Tarım Politikası, kültürü Cumhuriyet yaşamına yerleştirmiştir.

Ben Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı'nda (FAO) çalışırken (1966) ve sonraları Dünya Bankası'nın Tarım Kredileri çalışmalarına katılan bir kişi olarak şunu belirtmek istiyorum. Atatürk'ün uyguladığı bu politika halen gelişmemiş bir ülkenin tarımsal kalkınması için Dünya Bankası ve Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı'nın hazırladıkları rapor ve projelerde yukarıda belirttiğim konular yer almıştır.

Demek ki Atatürk döneminin Tarım Politikası diğer ülkelere ve uluslararası kurumlara da ışık tutmuştur.

, Atatürk bu günkü Türkiye'yi büyük bir düşman topluluğuna karşı tek başına müdafaa etti. Göçmüş Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkıntıları arasında kalmış kahraman bir milletin elinden tuttu. Büyük Türk milletine atalarından gelen Milli Şuur ve cesaretini, güvenini iade etti. Atatürk, düşmanları kimsenin inanmayacağı bir şekilde silkeledi yendi ve denize döktü. Türk insanının milli bağımsızlığına kavuşturarak bu günü bizlere bir özgür ve dünya düzeyindeki şeref ve şanlarla dolu bir millet olarak çağdaş, laik, gelişmiş bir Türkiye yaratma hazzını azmini verdi. O büyük insanı tanımak, görmek şerefine nail oldum. Mütevazı, kararlı, insan seven şefkatli, yardımsever, büyük bir halk lideri idi.

"Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" sözü onun yalnız barışsever insan olduğunu değil, aynı zamanda insan sever, yüksek ahlaklı bir kişi olduğunu göstermektedir. Rahmetli babamdan öğrendiğime göre Kuvayı Milliyecilerin çoğu mütevazı, şahsi menfaat gütmeyen, insan sever, halkın içinde olmaktan mutluluk duyan, amaçları Türk yurdunu geliştirmek olan insanlar topluluğu idi. Bu bakımdan Atatürk'ün ve onun arkadaşlarının pek çok zorlukları aşarak bizi bu günlere getiren feragati» çalışmalarını genç kuşaklara anlatmalıyız.

Sonuç olarak, Atatürk dönemindeki tarım politikası,

- 1- Çiftçilerin eğitimi
- 2- Modern ziraat alet ve makinalarının kullanımı
- 3- Kurumlaşma ve döner sermaye işletmelerinin kurulması
- 4- Kredilendirme
- 5- Değerlendirme gibi tarımsal kalkınmada ana tedbirleri getirmiştir.

Evet Sayın dinleyiciler, kolay değildir Türk olmak, kolay değildir Atatürk ilkeleri yolunda yürümek, ama Türk olmak şerefi de o kadar büyüktür. Olgun bir insan vatandaş olmak için gerçekleri araştırmaktan korkmamalıyız. Geçici hevesler yerine üstün yurtseverlik gereğine dayalı bir amaç için çaba sarfetmeliyiz.

Vatana hizmet yolunda büyük basanlara erişmek için yaptığımız yemine verdığımız sözlere sadık kalarak, kendi çıkarlarımızı düşünmeden fedakar Türk insanları olarak çalışmalı çalışmalıyız.

NE MUTLU TÜRKÜM DİYENE

ATATÜRK VE TARIMLA İLGİLİ BİR ANI

Bu anı aynı zamanda "Türkiye'nin sahibi hakikisi ve efendisi, hakiki müstahsil olan köylüdür" deyişi ile de ilgilidir.

İşte bu talimat ve bu basit gibi görünen olay tarım politikamızda daha esaslı adımlar atılmasına sebep olduğuna şüphe yoktur.

Yıl 1936, Atatürk İstanbul'da Florya köşkündedir. Mevsimlerden sonbahar. Atatürk'ün köşkte halkla temas edememekten ötürü canı sıkılmaktadır. Selanik günlerinden dostu Nuri Conker'e köşkten gizlice kaçmayı teklif eder. Nuri Conker özel bir araba bularak ve Atatürk de kıyafetini değiştirerek köşkün kapısında bekleyen özel araba ile Çekmece'ye doğru ilerlemeye başlarlar. Atatürk neşelidir. Refakatte kimse yoktur. Birden Atatürk'ün gözleri çift süren bir köylüye takıldı. Arabayı durdurdu. Köylünün yanına gitti, çiftin bir yanında öküz, bir yanında merkep vardı. Ulu önder köylü ile konuşmaya başladı. Köylü onu tanımamıştır. Atatürk çifte öküz yerine neden merkep koştuğunu sordu. Köylü vergi memurlarının sattığını bildirdi. Atatürk muhtar ve kaymakama neden şikayet etmediğini sordu, öküzün satılmaması gerektiğini bildirdi. Köylü "onlar bilmez olurlar mı burada kuş bile uçmaz, şimdi Atatürkümüz var başımızda" der. Atatürk, Valiye ve Başvekil İsmet Paşa'ya derdini anlatmasını söyledi. Köylü onlara derdini ıttiremeyeceğini bildirdi. Nihayet

Mustafa Kemal Paşa'ya derdini anlatmasını tavsiye eden Atatürk'e köylü "O işinden gücünden başını kaldırıp bizim öküzün arkasından mı seyirecek, sen gönlünü rahat tut beyim, biz işimizi koca oğlanla görürüz tasa etme" der.

Atatürk, Nuri Bey'le birlikte köşke döner, yaverine İstanbul'daki Bakan Milletvekili ve Başvekil İsmet Paşa'yı, İstanbul Valisini çağırması emrini verir. Nuri Bey'e de köylü Halil Ağa'yı köşke getirmesini bildirir. Nuri Bey Halil Ağa'yı bir çok uğraşından sonra kendisi ile görüşen zatın zengin olduğunu öküz vereceğini vaadini de yaparak, karısının ısrarı üzerine, köşke getirir. Sofrada 25 kişi vardır. Atatürk bir ara hazır bulunanlara "Bu akşam soframıza efendimiz gelecek" der. Herkes şaşırmıştır, kimdir bu efendimiz? Atatürk Başyavere buyursun talimatını verir. Köylü Halil Ağa girmemekte diretmedir. Gevezeliğinin cezasını çektğine inanır, Nuri Bey köylünün koluna girerek salondan içeri sokar.

Atatürk, Halil Ağa'ya hoş geldin dedikten sonra "İşte beklediğimiz efendimiz" diye onu tanıtır. Atatürk orada bulunanlar huzurunda tarlada konuşulanlar ve Halil Ağa'nın herkes hakkında ne dediğini bir bir köylünün kendi ağzından tekrar ettirir. Halil Ağa ikramdan sonra ayrılır. Atatürk hazır bulunanlara hitaben "Halil Ağa'nın öküzünü satıp üretimi aksatan kanunu, ya biz yaptık, *yu* da bizim yaptığımız kanun yanlış yorumlanarak uygulama yapılıyor. Böyle bir kanun yaptıksa memleket çıkarlarına aykırıdır. Nasıl yaparız. Eğer yaptığımız kanun böyle yorumlanıyorsa Hükümet nasıl bir yönetim içindedir? Unutmayın ki olay İstanbul'da geçiyor. Acaba diğer yörelerde neler oluyor? "Biçiminde konuşarak" Biz Cumhuriyeti süs olsun diye kurmadık. Halktan yana bir idare kurmak için yaptık. Hükümetin müfettişlerini, valileri, kaymakamları var. Bunların Halil Ağa'nın öküzünü satmanın ne demek olduğunu bilmeleri gerekir. Bir parti örgütümüz var, halkın içinde dirsek dirseğe yaşamaları gerekli, onlarda böyle bir uygulamadan söz etmiyorlar, ne demektir bu? Bizim halkla beraber ve halk için değil, halka rağmen bir sistem kurduğumuz sanılmaktadır. Asıl üzüldüğüm husus burası. Biz cumhuriyeti anlatamamışız beyler, bundan bu çıkıyor."

Atatürk, başta Başbakan İsmet Paşa olmak üzere hazır bulunanlara inkılapların yaşamasının bilinçli ve İnkılapçı kuşağın yetiştirilmesine bağlı olduğunu, Halil Ağaların başına gelenler Hükümet'e ve Büyük Millet Meclisi'ne ulaşmıyorsa tehlike olduğuna değinerek ilgililere gerekli talimatı verdi.